

COMISSIÓ RACIONALITZACIÓ USOS DEL TEMPS

Corts Valencianes

Ponent: Josep Pasqual Albiol Esteller

Bona vesprada a totes i a tots,

Agrair a la Comissió d'usos dels temps la invitació a participar per fer les reflexions i aportacions des del punt de vista de les famílies i des de les AMPA. El meu nom és Josep Albiol i soc president de la Confederació d'AMPA Gonzalo Anaya que té censades un total de 1.055 associacions de mares i pares d'alumnes del sistema educatiu públic. Soc pare de dos xiquets de Primària i una xiqueta en l'ESO, un pare més d'entre els milers de mares i pares valencians que fan a diari la cursa del temps, molts dies farcida d'obstacles, per atendre totes les obligacions del món adult i totes les responsabilitats que tenim amb la criança i l'educació de les nostres filles i fills.

I açò no és gens senzill perquè sempre tenim la sensació de anar a contrarellotge per arribar a tot o en un poc de sort quan per fi quadrem horaris sempre tenim la sensació de que el dia hauria de tindre 48 hores per fer millor aquesta tasca o l'altra...Com que el temps no es pot estirar com un xicle està molt bé que es faça el treball de com racionalitzar els temps i els horaris tenint en compte el treball remunerat, el domèstic i familiar, el temps de la cura personal i el temps lliure i el temps social i cívic. Nosaltres **com a famílies sempre posem en el centre les necessitats d'atenció dels nostres fills i filles, el seu benestar i la salut, perquè allò que és bo per a la infància és sempre positiu per a tota la societat.**

Per tant, la primera aportació que fem des de la Confederació Gonzalo Anaya és que qualsevol **eix o acció de les polítiques de racionalització dels usos dels temps ha de posar en el centre l'educació, el benestar i la salut de tota la infància, sense oblidar que la infància a la nostra societat té una família cada vegada més diversa organitzativament** (famílies amb dos persones adultes sustentadores, família monoparental, família reconstituïda, família amb custòdia compartida, nombrosa, família amb persones majors dependents en la llar, etc), **diversa en procedència** (famílies immigrants) i **diversa en origen socioeconòmic** (de totes les rendes, nivells de formació i situació social). I a tota aquesta diversitat familiar ens afecta al temps i les decisions polítiques en horaris i calendaris.

Quan parlem del temps i dels drets de la infància és necessari abordar el temps escolar, el temps laboral, el temps de les cures i el temps lliure i el social. I considerem necessari insistir que qualsevol acció o política sobre algun d'aquest temps afecta a la resta de temps i a la vida de la infància i de les seues famílies. Per tant, altra aportació que fem és que **qualsevol transformació horària ha de tindre present, analitzar i globalitzar totes aquestes categories de temps (escolar, laboral, cures i lleure) i ha de significar una avanç en millores per a la infància en la seua educació, en l'atenció familiar, en la corresponsabilitat de les tasques domèstiques i en la criança i en un oci educatiu de qualitat i adaptat a les necessitats de la infància i del seu context.** És tracta d'armonitzar i racionalitzar posant en el centre la infància i a l'hora avançar en el camí de la igualtat de gènere entre dones i homes. S'han de crear **nous drets laborals per homes i dones des d'una perspectiva de gènere, crear i promoure els serveis comunitaris que**

ens permeten conciliar la vida familiar i laboral i i que signifiquen avançar en els drets de la infància a l'educació, a l'atenció familiar i al benestar físic i emocional i a la salut.

Per això proposem un altre objectiu: **abordar la racionalització del temps des d'una perspectiva multidisciplinària i fonamentada en la evidència científica i les necessitats de la societat. Científics de tots els àmbits de la salut, de la psicologia, de la pedagogia, de la sociologia o de l'economia han de fer les seues aportacions i estudis per fer possible que les polítiques de racionalització dels usos dels temps siguin sostenibles a tots els nivells i que no generen desigualtats de cap tipus.**

Feta aquesta introducció, és important que tots els sectors implicats diguem la nostra. I, com a portaveu de les Associacions de Mares i Pares d'Alumnes ens toca fer aportacions i posar en evidència les problemàtiques dels usos actuals del temps.

- 1. El temps de les cures personals, a tenir en compte els cicles circadians: alimentació, higiene i descans.** Hem d'assenyalar la influència de les rutines en el benestar, en el rendiment escolar i l'estat emocional en la infància i adolescència. Hi ha literatura científica de com repercuteix en la salut i l'èxit escolar els hàbits i les rutines més essencials. L'alimentació i descans. El temps que hi dediquem a les cures personals i com les organitzem s'ha de tindre en compte dins de la racionalització dels usos del temps. Caldria, doncs, **aprofundir en aquest tema amb el suport de les investigacions de la pediatria i especialistes experts.**
- 2. El temps d'atenció familiar i l'èxit escolar.** Hi ha dificultats en les famílies per compaginar el temps laborals amb els familiars i fer un seguiment adequat de les seues filles i fills. A través de la recerca científica internacional abundant sabem que **la dedicació dels pares i mares als fills i filles és una inversió de primer ordre per afavorir el seu benestar present i el seu desenvolupament social i cognitiu.** La dedicació familiar millora el rendiment i les expectatives educatives. **El seguiment familiar de l'activitat educativa de filles i fills provoca una influència positiva en l'èxit escolar, inclús en les famílies amb rendes baixes i/o amb poca formació.** Amb la qual cosa, **la nostra aportació és la transformació horària estiga adreçada a guanyar temps de qualitat d'atenció per a les famílies.** Amb pares i mares "desbordats" la dedicació és inviable i sabem per la recerca sociològica, que el dèficit en inversions familiars en temps dedicat a filles i fills afecten negativament la salut i el benestar dels infants i que estan associats a trastorns emocionals, problemes de conducta i dificultats educatives. **La proposta seria les polítiques en matèria d'usos de temps han de garantir el temps d'atenció familiar.**
- 3. El temps de treball i el temps de família: la conciliació laboral amb perspectiva de gènere.** Afavorir que els treballadors i les treballadores, pares i mares, disposem d'un temps estable, regular i previsible per compartir el temps familiar i d'atenció a filles i fills. S'ha de desenvolupar drets laborals nous que ens permeten reorganitzar el temps de treball en funció de les necessitats de la família i, a més, que aquesta conciliació no ha de recaure només en les mares perquè els pares també hem d'optar als drets de conciliació laboral i familiar. Massa sovint són les mares les que demanen la reducció horària o les excedències per cura de fills i filles o persones dependents amb tota la repercussió que hi ha a nivell salarial, projecció professional i la futura pensió de jubilació). Algunes experiències pilot que hem trobat són les **jornades laborals flexibles,**

les jornades compactes o fins, la reducció de la jornada laboral a 30 hores amb mateix sou...L'esfera laboral ha de fer compatible la feina i l'atenció als fills i filles.

4. **El temps a casa i la corresponsabilitat en les cures de fills i filles i de les persones dependents.** A les cures de fills i filles es sumen també les cures de les persones dependents de la família. Estadísticament i malauradament, encara són les dones i mares sobre les que recau la responsabilitat de les cures en un major dedicació d'hores respecte dels homes. **És necessari que tota política per racionalitzar els temps impulse la corresponsabilitat familiar en les cures i es creen i s'amplien nous serveis públics com l'assistència domiciliària a persones majors i una xarxa de centres de dia per a persones majors. Així mateix els serveis d'escola matineria també són un suport per a les famílies a posar en valor en la racionalització dels usos dels temps.**

5. **El temps escolar i els experiments sense estudis d'impacte.** És en aquest punt on la nostra organització d'AMPA Gonzalo Anaya insisteix en què **els experiments en matèria horària amb els nostres fills i filles han de vindre acompanyats d'estudis d'impacte en la infància i de conclusions científiques.** Fins a la data de hui tots els projectes de modificació horària del temps escolar han sigut experimentals i no han tingut estudi d'impacte de cap tipus o almenys mai ens l'han aportat a les organitzacions d'AMPA i això que portem amb experiments des de 2014 fins a l'actualitat, des de el mandat de la consellera Maria José Català fins a l'actual conselleria de Vicent Marzà. Considerem molt positiu que aquesta comissió ens invite a participar en les polítiques d'usos del temps i se conte amb la nostra visió sobre la jornada escolar.

Les famílies sempre hem entès que la jornada escola continuada era una reivindicació laboral docent i que totes les conselleries que l'ha atés, s'han oblidat dels estudis científics i de consultar els professionals de tots els àmbits (pediatria, pedagogia, sociologia). Les AMPA hem tingut que suportar i mediar tensions i conflictes de tot tipus entre famílies, entre famílies i docents, etc perquè **el temps escolar és una qüestió tan sensible i que afecta al dia a dia de famílies molt diverses organitzativament. És quasi impossible que no es generen problemes de convivència als centres quan es fan consultes o quan simplement s'obri el debat, siga quina siga l'opció de les famílies: jornada partida o continuada.**

Des de la Confederació Gonzalo Anaya **vos demanem consens en aquest tema del temps escolar i vos instem a tots els grups polítics presents en la comissió a demanar un estudi científic multidisciplinar on s'estudie l'impacte de l'experimentació dels temps escolar en el territori valencià en la població infantil i adolescent.** Com afecta a la salut física i emocional, a l'aprenentatge, a la inclusió de la infància en el temps no lectiu i als centres com espais de socialització i relació.

Hauríem d'exigir conjuntament no seguir ampliant l'experimentació dels temps escolar fins que aquesta comissió tinga unes conclusions globals i determine les polítiques de la racionalització dels usos del temps de manera consensuada i contrastada amb totes les persones expertes i agents socials. Pensem que açò seria el més responsable.

I diguem açò perquè **considerem que la família i l'escola són fonamentals en la vida dels infants i adolescents, i són els dos espais amb la major potencialitat educadora, on no sols s'aprenen continguts**, són els espais de desenvolupament integral de les xiquetes i xiquets i qualsevol canvi repercuteix de manera directa en elles i ells.

6. **El temps lliure de la infància: l'excés de deures i d'extraescolars. Més qualitat i menys quantitat. Altra de les reivindicacions que portem endavant són els deures escolars en Infantil i Primària que envaeixen el temps de la família i genera desigualtats** al penalitzar injustament a xiquetes i a xiquets que pateixen la falta de temps per l'horari laboral, per la falta de coneixements o perquè no poden pagar un professor particular. **Sumada aquesta desigualtat, el temps dedicat als deures a casa resta temps del temps compartit en família i del temps de la infància i al dret a l'esbarjo, al joc i a participar en activitats artístiques i culturals** (article 31 de la convenció dels Drets de la Infància. Cal impulsar **una transformació del model tradicional educatiu fonamentat en la repetició a casa i a l'escola dels continguts cap un model educatiu fonamentat en les competències bàsiques per a la vida, les habilitats socials i la gestió emocional i d'entre altres objectius que el món actual requereix**. També **en som crítics en amb l'excés d'activitats extraescolars que provoquen la sobresaturació de les agendes diàries de molts xiquets i xiquetes**; activitats extraescolars a les que optem les famílies per necessitat de conciliar o perquè la indústria de lleure i la societat capitalista i de la competitivitat ens arrossega, sense escoltar moltes vegades quines són les necessitats reals de les nostres fills i filles. **Insistim que tant l'excés de deures com d'extraescolars priven la infància i l'adolescència de temps propi. L'oci s'ha de concebre des d'una perspectiva educativa, mai des de la funció cangur. Més qualitat i menys quantitat.**
7. **El temps familiar i l'ús i l'abús de les tecnologies.** Un tema que ha irromput en les nostres vides familiars amb preadolescents i adolescents són les tecnologies de la comunicació i de l'entreteniment, les xarxes socials, els videojocs, els mòbil. **Les tecnologies són agents socialitzadors molt poderosos, fins i tot podríem dir que junt a la família i l'escola són el tercer context dels nostres fills i filles i la racionalització dels usos dels temps també hauria de vetlar per educar a la societat en l'ús i no en l'abús de les tecnologies perquè en el món actual les tecnologies són indissociables ja dels temps que dediquem la població a estar connectades.**
8. **El temps social i cívic.** És el temps que dediquem les famílies a participar, a implicar-nos en la nostra societat a través del teixit associatiu o les organitzacions cíviques o polítiques. Sovint ens queixem de la baixa participació en el món associatiu i molt probablement és la falta de temps la seua causa. Les mares i els pares renunciem moltes vegades a implicar-nos en l'AMPA, en associacions veïnals, en col·lectius polítics o en clubs esportius, d'entre altres, perquè no tenim ja hores en les agendes per assistir a tot. Açò va en detriment de la societat democràtica i participativa que volem en la Confederació d'AMPA Gonzalo Anaya. A l'hora de dissenyar polítiques en matèria de temps, seria també interessant incorporar aquest temps social i cívic que serviria d'exemple també per als nostres fills i filles.